

Memo

Aan: Gemeente Woerden : Rolf Schipper

Van: Energie van Utrecht

Datum: 15 juni 2023

Betreft: Omwonendenregeling

Wat is het?

Bij een omwonendenregeling ontvangt de omgeving (individueel of collectief) een afdracht uit het project. De omgeving heeft dan geen zeggenschap, wel is er sprake van financiële participatie. Er is meestal wel zeggenschap over de besteding vanuit de omwonendenregeling. De omwonendenregeling is voor direct omwonenden en komt meestal te vervallen als de direct omwonende verhuist. Het is een individuele regeling en het te ontvangen bedrag is meestal een vast jaarlijks bedrag,

In de praktijk is te zien dat er voor financiële participatie meerdere middelen ingezet worden bij een initiatief. Een omwonendenregeling is dan onderdeel van een groter geheel zoals lokaal eigendom en een omgevingsfonds. De regeling is soms al vanaf het prilleste begin onderdeel van het initiatief, bijvoorbeeld onderdeel van het gebiedsproces met alle grondeigenaren, of komt later aan de orde, wanneer er een omgevingstafel of omwonendenraad is opgericht. Een andere optie is dat de gemeente hier zelf actief op stuurt in bijvoorbeeld een anterieure overeenkomst of in een maatschappelijke tender.

Uit de participatiemonitor 2021, monitor participatie hernieuwbaar op Land

In 2021 is er onderzoek gedaan naar de wijze waarop vorm is gegeven aan participatie en hoe we er in Nederland voorstaan. Een paar conclusies over omwonendenregelingen en lokale stroom:

- Op het gebied van omwonendenregelingen constateren we geen toename in procentueel aandeel in de productie in 2021.
- Waar tussen 2015 en 2021 een omwonendenregeling werd toegepast bij circa één op de drie gerealiseerde projecten en 71,3% van de productie, was dit in 2021 het geval bij bijna tweederde van het aantal gerealiseerde projecten.
- Ondanks het feit dat er méér projecten zijn met een omwonendenregeling, dragen deze relatief gezien minder bij aan de productie, namelijk 35,6% van de productie.
- Een verklaring kan zijn dat relatief grote projecten op afstand van woonkernen niet dit soort regelingen kennen. In de meeste gevallen gaat het dan om een geldbedrag dat wordt uitgekeerd aan omwonenden binnen een bepaalde afstand van het windpark.
- In een aantal gevallen kunnen lokale inwoners stroom afnemen van het windpark. Vergeleken met vorig jaar is het procentueel aandeel gestegen.
- Per 1 januari 2022 betrof het totaal aantal gerealiseerde projecten (sinds 2015) met een omwonendenregeling 42 projecten. Deze regelingen worden vaker toegepast in combinatie met een andere vorm van lokaal eigendom.
- Er wordt een daling gezien van het aantal projecten met een omwonendenregeling, waarschijnlijk door de realisatie van parken op aanzienlijke afstand van woonkernen. Het aandeel van de productie met een dergelijke regeling neemt ook af, al wordt er vaker lokale stroom aangeboden.

Hoe ziet de regeling eruit?

Zeggenschap	Bij een omwonendenregeling is er geen sprake van zeggenschap over het project. Soms wel over de wijze waarop de omwonendenregeling vormgegeven wordt. Dit hangt af van de wijze waarop de regeling tot stand is gekomen. Vooraf in overleg met de omgeving of bijvoorbeeld als verplichting behorend bij de vergunning.
Eigendom	Bij een omwonendenregeling is er geen sprake van eigendom in het project. Dat maakt dus ook dat er geen inkomsten zijn anders dan de regeling vanuit het project.
Geen projectrisico	De omwonenden lopen bij een omwonendenregeling geen tot beperkt risico. Zij ontvangen alleen een vergoeding vanuit de regeling indien het project ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd.
Vast bedrag per jaar	De omwonendenregeling is meestal een vast bedrag per jaar. Soms is dit bedrag gekoppeld aan de opbrengsten vanuit het project.
Voor wie	De omwonendenregeling is meestal alleen voor direct omwonenden in een gebied tot 1 à 1,5 kilometer. De vergoeding gaat dikwijls via een staffel. De regeling is vaak huisgebonden.
Vormgegeven	De omwonendenregeling kan rechtstreeks uitgekeerd worden aan de omwonenden of aan een apart op te richten stichting die vervolgens verantwoordelijk is voor de uitkering.

Direct omwonenden ontvangen voordeel, bijvoorbeeld in de vorm van verduurzaming van hun woning of korting op groene stroom

Omwonendenregeling

Omwonendenregeling (individueel)

Een omwonendenregeling is een lokale regeling gericht op direct omwonenden in een bepaalde straal rondom de windturbines. Het kan gaan om het aanbieden van een bijdrage aan het verduurzamen van de woning (zoals woningisolatie), groene stroom met korting, gratis zonnepanelen of een andere financiële vergoeding.

Wanneer pas je deze optie toe?

- op basis van het gesprek tussen de initiatiefnemer en de omwonenden kunnen afspraken worden gemaakt, bijvoorbeeld over het beperken van de overlast. Onderdeel van de afspraken kan ook zijn dat direct omwonenden financieel voordeel ontvangen.

Wat (of wie) is er voor nodig om het goed te doen?

- goede afspraken op basis van vroegtijdig overleg tussen initiatiefnemer en omwonenden.

Wat zijn voor- en nadelen?

Voordelen:

- omwonenden lopen geen financieel risico;
- omwonenden die niet in staat zijn met eigen geld te investeren profiteren ook mee;
- de baten zijn vaak direct merkbaar (bijvoorbeeld bij verduurzaming van de woning); het biedt kansen voor verdergaande verduurzaming van de gebouwde omgeving en een koppeling met de warmtetransitie.

Nadelen:

- ligt gevoelsmatig dichtbij compensatie, dit kan tot verwarring leiden. Daarnaast kan dit ook als 'afkopen' worden ervaren;
- omwonenden die niet binnen een vastgestelde afstand wonen van het project zijn geen onderdeel van de regeling.

Afbeelding: [Participatiewaaiër](#) | [Publicatie](#) | [Klimaatakkoord](#)

Welke voorbeelden zijn er?

<p>Rijne Energie</p>	<p>Rijne Energie heeft ambitieuze doelstellingen voor de opwekkingscapaciteit van de regio. Ze wil stroom opwekken voor ten minste 60.000 huishoudens (vergelijkbaar met het aantal huishoudens in de omliggende wijken). Daarvoor zijn zowel zonnevelden als windmolens nodig, Rijne Energie heeft nu vier windmolens.. De opbrengsten van windenergie gaan voor een deel naar het gebied via een omgevingsfonds, omwonendenregeling en via de winst die de coöperatie Rijne Energie zelf kan inzetten.</p> <p>Voorstel voor de omwonendenregeling: De omwonendenregeling omvat eenmalig 500 euro (bij een afstand van 800 meter tot de windturbine) tot 5000 euro (bij 150 m). Met deze regeling kunnen omwonenden binnen 800 meter van een windturbine eenmalig hinderbeperkende maatregelen nemen. Daarnaast krijgen omwonenden jaarlijks de tegenwaarde van 10% (op 800 m) tot 100% (op 150 m) van een jaar elektriciteits- en gasverbruik voor een gemiddeld huishouden (1470 m³ gas en 3000 kWh elektra). De inkomsten uit de omwonendenregeling zijn inkomsten uit vermogen en vallen daarmee in box 3 van de inkomstenbelasting. https://rijne-energie.nl/windenergie/</p>
<p>Gemeente Cuijk</p>	<p>Een omwonendenregeling is een lokale regeling gericht op direct omwonenden in een bepaalde straal rondom de windturbines. Het kan gaan om het aanbieden van een bijdrage aan het verduurzamen van de woning, korting op de jaarlijkse energierekening, een bijdrage voor de plaatsing van zonnepanelen of een andere financiële vergoeding. Uitgangspunt voor de omwonendenregeling is een straal van 1.000 meter. Ook hier geldt dat van initiatiefnemers wordt verwacht dat ze vooral kijken naar de specifieke situatie. https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR663766</p>
<p>Windpark Wieringermeer</p>	<p>De Burenregeling is van toepassing op omwonenden in het buitengebied van de voormalige gemeente Wieringermeer, binnen 1250 meter van een windturbine. De Burenregeling is niet van toepassing op omwonenden die reeds financieel participeren bij Windpark Wieringermeer en op omwonenden in woonkernen. Voor deze laatste groep omwonenden is het Windfonds opgericht.</p> <p>Jaarlijks stellen de initiatiefnemers Vattenfall en EWEF een bedrag beschikbaar van € 429.000,- dat wordt verdeeld over ongeveer 330 adressen. De huishoudens op deze adressen ontvangen jaarlijks een bedrag dat afhankelijk is van de afstand tot de dichtstbijzijnde molen én van het aantal molens in de buurt. Daarnaast is er een windafhankelijke bonus afgesproken: bij meer wind ontvangen omwonenden meer, maar bij minder wind niet minder.</p> <p>De Burenregeling is van start gegaan vanaf het moment dat de eerste windmolens in bedrijf zijn genomen. Dat was deels vanaf de eerste helft, deels vanaf de tweede helft van 2019, en in de eerste helft van 2020. Wanneer een windturbine is gebouwd betekent dat nog niet dat de turbine direct operationeel is en gaat bijdragen aan de Burenregeling. Elke turbine draagt vijftien volledige draaijaren bij aan de Burenregeling. https://windparkwieringermeer.nl/de-burenregeling/ zie ook: https://windparkwieringermeer.nl/wp-content/uploads/2021/04/Burenregeling-Windpark-Wieringermeer.pdf</p>
<p>Windpark Beuningen</p>	<p>Windpark Beuningen wil goed zijn voor buurt en burger. Direct-omwonenden delen mee via de gesocialiseerde grondvergoeding. Minimaal 25% van de totale grondvergoeding is voor de omwonendenvergoeding beschikbaar. Ook is er de mogelijkheid voor coöperatief eigendom voor alle inwoners van Beuningen en omliggende gemeenten. https://windparkbeuningen.nl/wp-content/uploads/2021/10/211005-WindparkBeuningen-Participatieplan-def.pdf</p>

Gebruikte bronnen voor meer informatie:

- <https://departicipatiecoalitie.nl/wp-content/uploads/2020/02/Factsheet-50-eigendom-van-de-lokale-omgeving-PC-maart-2020.pdf>
- <https://energieregionhz.nl/app/uploads/2021/11/Leidraad-financiele-participatie-bij-duurzame-projecten-nov-2021.pdf>
- [Participatiewaaijer | Publicatie | Klimaatakkoord](#)
- <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-bebc5bacfa96fe1229e0f0918eccf1f912d7c995/pdf>
- <https://departicipatiecoalitie.nl/wp-content/uploads/2020/02/Factsheet-50-eigendom-van-de-lokale-omgeving-PC-maart-2020.pdf>
- <https://npbo.nl/wp-content/uploads/2018/03/Handboek-Toolkit-Omgevingsparticipatie.pdf>